

**Opdrachtomschrijving
voor uitwerking van de
adaptieve strategie
drinkwatervoorziening
Gelderland**

7 maart 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Doel: een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem	3
3.	Doel van de adaptieve strategie drinkwatervoorziening	4
4.	Opgaven in verschillende sporen: korte, middellange en lange termijn	4
4.1	<i>Korte termijn aanpak door Vitens (Infrastructuurplannen)</i>	5
4.2	<i>Aanwijzing drinkwaterreserveringsgebieden (ASV-proces)</i>	5
4.3	<i>Duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem (3DW)</i>	5
4.4	<i>Samenhang sporen</i>	6
5.	Invulling van de adaptieve strategie drinkwatervoorziening	7
5.1	<i>Gezamenlijk traject</i>	7
5.2	<i>Monitoring en cyclisch proces</i>	7
5.3	<i>Verwachte knikpunten en keuzemomenten</i>	8
5.4	<i>Strategische uitgangspunten, criteria voor keuzes</i>	8
5.5	<i>Prioritering</i>	9
5.6	<i>De routekaart</i>	9
6.	Governance	9
7.	Resume opdrachten.....	10

Bijlage 1	Bestaande drinkwaterwinnings in Gelderland (februari 2023)
Bijlage 2	Lopende verkenningen/ maatregelen voor de korte termijn
Bijlage 3	Drinkwaterreserveringsgebieden Gelderland
Bijlage 4	Governance

1. Inleiding

In voorliggende notitie wordt een beschrijving gegeven van de adaptieve strategie voor de drinkwatervoorziening in Gelderland. Deze adaptieve strategie heeft tot doel te komen tot een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem. De adaptieve strategie kan worden gezien als het vervolg op het ASV-proces, waarbij drinkwaterreserveringsgebieden zijn aangewezen en beschermingsregels zijn vastgesteld om de drinkwatervoorziening tot 2040 te borgen. Ook geeft de adaptieve strategie vervolg aan het 3DW-proces wat de provincie, de Gelderse waterschappen en Vitens in 2020 zijn gestart om mede gelet op de klimaatverandering te komen tot optimalisatie van het drinkwatersysteem.

In de notitie wordt ingegaan op het doel van de adaptieve strategie, de onderdelen die daarin een rol spelen en de vraagstukken die daarbij op tafel liggen. Vanuit die vraagstukken zijn opdrachten geformuleerd voor de verdere invulling van de adaptieve strategie. De opdrachten volgen uit de opbouw van de notitie, maar kunnen waar mogelijk ook gelijktijdig of in een andere volgorde worden opgepakt. Dat behoeft nadere invulling.

De opdracht wordt afgestemd in het bestuurlijk overleg over de adaptieve strategie drinkwatervoorziening. Op basis van de (definitieve) opdrachtomschrijving geven de gezamenlijke bestuurders van de waterpartijen opdracht aan het kernteam voor de uitwerking van de adaptieve strategie.

2. Doel: een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem

De provincie heeft de wettelijke taak om te zorgen voor voldoende goede bronnen voor de drinkwatervoorziening. Andere grote opgaven waar we voor staan zijn o.a. de klimaatadaptatie, de landbouwtransitie en de energietransitie. Deze transities vragen om een aanpassing van het watersysteem en goede inpassing van de verschillende functies. Ook een toekomstbestendige drinkwatervoorziening moet daar in passen. Het bovenliggende doel is daarom om te komen tot een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem.

Vanuit provincie, waterschap, gemeente, drinkwaterbedrijf, natuurorganisatie, agrarische sector, bodemenergiesector en andere stakeholders kunnen en zullen verschillende beelden bestaan van “een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem”. Ieder zal een wensbeeld hebben vanuit zijn eigen belang. Ook zijn er nog veel ontwikkelingen en onzekerheden die medebepalend zijn voor een eindbeeld. Er wordt daarom voor gekozen niet vooraf tot één gezamenlijke eindbeeld voor de lange termijn te komen. Wel is het wenselijk dat een aantal criteria worden benoemd als uitgangspunt voor een duurzame drinkwaterwinning in de toekomst. Daarbij worden oplossingen gegeven voor de knelpunten die ontstaan door de klimaatverandering. Dat gaat om knelpunten vóór winningen, maar ook om knelpunten voor functies in de omgeving dóór winningen. Realistische haalbaarheid en betaalbaarheid zijn bijvoorbeeld ook criteria die een rol spelen. De ontwikkeling van de criteria en van het eindbeeld maakt deel uit van het proces. De ‘Redeneerlijn voor afweging en keuze ASV-gebieden’ kan als vertrekpunt dienen voor de ontwikkeling van de criteria. Deze kon in grote lijnen op instemming rekening van bestuurders en vertegenwoordigers van overheden en gebiedspartijen. Dit betrof de volgende criteria:

- Effecten op omgeving met bestaande land- en watergebruiksfuncties
- Vraag en aanbod drinkwater (incl. waterbesparing)
- Diversificatie en spreiding van bronnen
- Gebruik van bestaande en nieuwe infrastructuur (incl. transportafstanden)
- Samenhang met buurprovincies
- (On)mogelijkheden van compenserende maatregelen

Daarnaast is in november 2022 de kamerbrief Water en Bodem Sturend verschenen. Deze brief is relevant voor het toewerken naar een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem. We nemen de

uitgangspunten van Water en Bodem Sturend, die betrekking hebben op de drinkwatervoorziening mee in het ASD-proces. Belangrijke punten ten aanzien van drinkwatervoorziening uit de brief zijn:

- We zorgen voor voldoende drinkwaterbronnen van voldoende kwaliteit;
- We werken aan een robuust (gevuld en schoon) grondwatersysteem en beperken de nadelige effecten van grondwateronttrekking om ook in de toekomst zoveel mogelijk functies te faciliteren;
- We werken toe naar nieuwe en diverse drinkwaterbronnen;
- Nieuwe drinkwateronttrekkingen worden toegestaan mits ze duurzaam inpasbaar zijn, ook in relatie tot verdrogingsproblematiek en effect op bestaand gebruik. Voor de korte termijn krijgt het drinkwaterbelang daar waar nodig en onder strikte voorwaarde prioriteit, vanwege de leveringsplicht van drinkwaterbedrijven en de zorgplicht van overheden.

Er wordt niet gestart vanuit het niets. Er is een bestaande drinkwaterinfrastructuur en einddoel is niet deze structuur volledig af te schrijven en te vervangen door een volledige nieuwe. Afhankelijk van voorziene knelpunten, ontwikkelingen en nieuwe onderzoeken en inzichten vinden aanpassingen en verbeteringen plaats (zie ook 4.3). Zoals eerder gesteld is dat alleen mogelijk als de drinkwatervoorziening voldoende geborgd blijft. (“Geen oude schoenen weggooien zonder nieuwe.”) Een overzicht van de bestaande waterwinningen in Gelderland (d.d. februari 2023) is te vinden in bijlage 1. Voor de meest actuele situatie van beschermingszones voor drinkwater verwijzen we naar onze website: [Drinkwater, beschermingsgebieden \(gelderland.nl\)](https://www.gelderland.nl/Drinkwater_beschermingsgebieden)

Opdracht 1: Komen tot criteria voor “een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem”.

3. Doel van de adaptieve strategie drinkwatervoorziening

Een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem is nog niet ‘morgen’ klaar. Daarom hanteren we een adaptieve strategie die het transitietraject beschrijft van de huidige bestaande situatie naar de toekomstige situatie. In de adaptieve strategie wordt inzicht gegeven in de opgaven (in de tijd), de beschikbare oplossingsrichtingen, de gewenste onderzoeken om nieuwe bronnen te kunnen beoordelen en implementeren, de mogelijke relatie met lopende ontwikkelingen, de te maken keuzes en de monitoring die gewenst en nodig is. De adaptieve strategie is dus geen notitie of rapport met vaststaande acties, maar een traject dat sturing geeft aan de uitbreiding en/of aanpassing van de drinkwatervoorziening vanwege de stijgende drinkwatervraag en de gewenste transitie.

Vooruitlopend op het einddoel op lange termijn bouwen we zekerheden in om te zorgen dat levering van drinkwater ook in de tussenliggende tijd geborgd is en plaats kan vinden binnen wettelijke (vergunde) kaders. Er lopen meerdere sporen naast elkaar in de tijd, ieder met een eigen doel, maar wel nauw met elkaar verbonden die er voor zorgen dat de drinkwatervoorziening geborgd is. Vervolgens kunnen we stap voor stap werken aan de optimalisatie van het systeem, samen met de (water)partners. Daarbij geeft de adaptieve strategie inzicht in de mogelijke keuzes en prioritering.

4. Opgaven in verschillende sporen: korte, middellange en lange termijn

Zoals hiervoor aangegeven lopen er al verschillende sporen van belang om de drinkwatervoorziening te borgen. Onderstaand wordt in gegaan op deze sporen en de samenhang tussen deze sporen.

4.1 *Korte termijn aanpak door Vitens (Infrastructuurplannen)*

De (hele) korte termijn vraagt snel extra vergunningscapaciteit om de drinkwaterlevering “van morgen” te borgen. Bij veel winningen wordt zo veel onttrokken dat de vergunningscapaciteit nagenoeg wordt bereikt en in sommige jaren is deze bij enkele winningen al overschreden. Bij verdere groei en/of een droge, warme zomer kan structurele overschrijding van de vergunningscapaciteit bij meerdere winningen niet worden uitgesloten. Om die reden is Vitens gestart met verkenningen om op zeer korte termijn tot extra productie- en vergunningscapaciteit te komen (Bijlage 2). De verkenningen hebben betrekking op aanpassingen bij bestaande winningen (mogelijke uitnutting van de vergunning), op eventuele vergroting van de vergunningscapaciteit bij bestaande winningen en op versnelde ontwikkeling van drinkwaterreserveringsgebieden.

Er zijn mogelijk ook maatregelen nodig die niet altijd aansluiten op het lange termijn doel van een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem, maar wel noodzakelijk voor het oplossen van de korte termijn problemen voor drinkwaterlevering. Dit is dan een aandachtspunt in de routekaart. De korte termijn en lange termijn hebben elkaar soms in de tang. We kunnen niet alles in de toekomst voorzien, maar moeten soms wel een keuze maken. Tijdelijke maatregelen kunnen daarvoor mogelijk een oplossing zijn. Het uitgangspunt is dat we de korte termijn maatregelen altijd in het licht van de lange termijn bezien en met elkaar binnen de adaptieve strategie bespreken welke keuze op dat moment het best lijkt.

4.2 *Aanwijzing drinkwaterreserveringsgebieden (ASV-proces)*

Op 5 juli 2022 hebben Provinciale Staten het besluit vastgesteld tot het aanwijzen van 11 drinkwaterreserveringsgebieden in Gelderland (zie bijlage 3). In deze gebieden gelden regels voor de bescherming van het grondwater, zodat het geschikt blijft voor toekomstige drinkwaterwinning.

Hiermee is de drinkwatervoorziening voldoende zeker gesteld voor de middellange termijn (tot 2040). De komende jaren is de nadere implementatie van drinkwaterreserveringsgebieden naar uiteindelijke winlocaties van groot belang. Willen we in 2040 klaar zijn, dan moeten we gelet op de lange ontwikkeltijden en realisatietermijnen op korte termijn beginnen met de verdere invulling van (een aantal) van deze gebieden. 2040 is in die zin ook ‘korte termijn’.

Van belang hierbij is dat Gedeputeerde Staten in de reactienota op de ingediende zienswijzen en in Statenbrief PS2022-352 hebben aangegeven:

- op korte termijn na het besluit over de drinkwaterreserveringsgebieden het onderzoek te starten naar de mogelijke verkleining binnen een aantal jaren van de 4 relatief grote drinkwaterreserveringsgebieden. Het gaat om de gebieden Betuwe-West-Buren, Tielerwaard, Liemers-West en Zeddam-Ulft;
- verder onderzoek te doen naar de mogelijkheden en randvoorwaarden van oevergrondwaterwinning, te beginnen met drinkwaterreserveringsgebied Winssen-Slijk-Ewijk. Dit zou kunnen leiden tot aanpassing van de begrenzing;
- in het rivierengebied parallel aan dit besluit het gesprek te starten met de fruitteelt- en laanboomsector over waterbeschikbaarheid en een robuust watersysteem voor de komende 50-100 jaar (Betuwse Watertafel).

In enkele moties hebben Provinciale Staten gevraagd om de 4 grote drinkwaterreserveringsgebieden binnen 3 jaar te verkleinen met minimaal 66%. De nadere uitwerkingen voor de 4 genoemde drinkwaterreserveringsgebieden en de oevergrondwaterwinning Winssen-Slijk-Ewijk hebben dus prioriteit binnen de routekaart. De Betuwse Watertafel is een proces naast de adaptieve strategie.

4.3 *Duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem (3DW)*

De provincie, de Gelderse waterschappen en Vitens zijn in 2019 een proces gestart om mede gelet op de klimaatverandering te komen tot optimalisatie van het drinkwatersysteem onder de noemer “duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem” (3DW). Hierbij is verkend welke (bestaande) winningen op

termijn niet duurzaam inpasbaar zouden kunnen zijn binnen het watersysteem. Vervolgens wordt in het verdere proces gekeken hoe met deze knelpunten om te gaan. Daarbij denken we onder andere aan:

- Onderzoek naar en diversificatie van bronnen voor drinkwater:
  - Oevergrondwater, brak water, oppervlaktewater
  - Seizoensmatige combinatie van bronnen
  - Duinwaterconcept Veluwe (wateraccu)
  - Extra nagezuiverd schoon en veilig water uit waterzuiveringsinstallaties
- Inzet op (drink)waterbesparing;
- Verkleining of vervanging van bestaande winningen met negatieve effecten door duurzame alternatieve grondwaterwinningen (uit de ASV-studie) of hiervoor genoemde alternatieven;
- Over de provinciegrenzen heen naar het (drink)watersysteem kijken;
- Verbetering van het watersysteem;
- Kijken naar optimalisatie, efficiency en balans.

In de afgelopen jaren heeft Vitens ook een aantal studies verricht vanuit haar Lange Termijn Visie (LTV). Deze studies richten zich op zogenoemde Strategische Harten. Dit betreft grootschalige productielocaties (20 tot 50 mln. m³/jr.) waarbij ook meerdere typen bronnen zijn onderzocht.

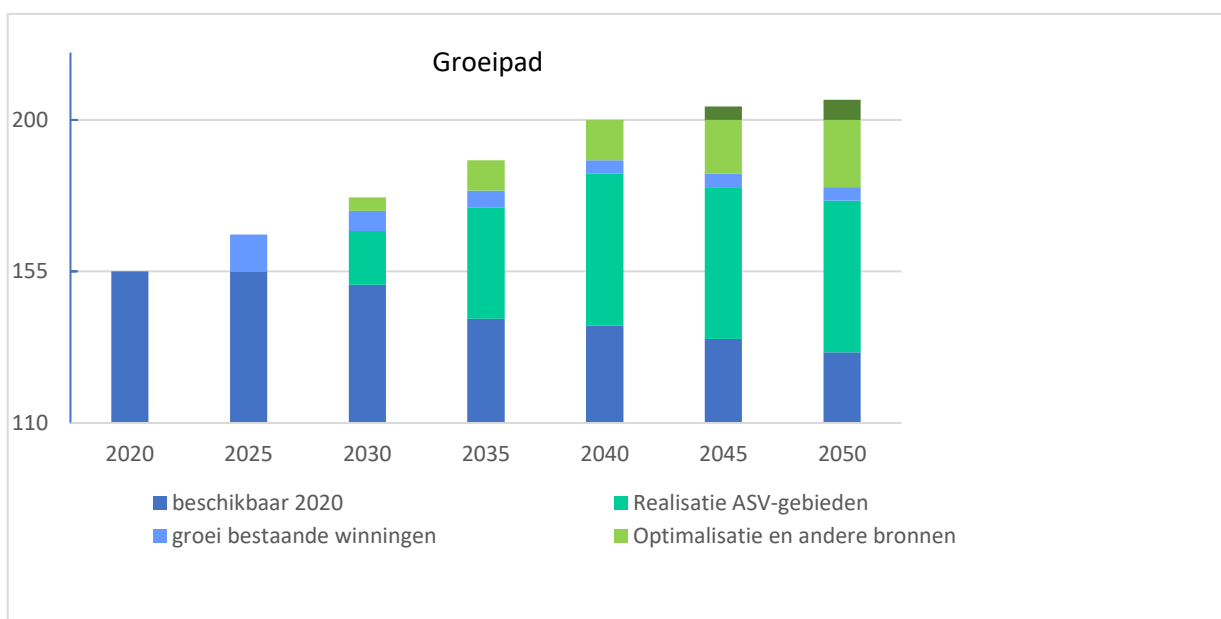
Studies hebben onder meer plaatsgevonden voor Midden Nederland (bij Flevoland), in het rivierengebied en in de IJsselvallei (t.b.v. Overijssel). In 2022 start de studie voor de regio Arnhem Noord (inclusief de drinkwaterreserveringsgebieden Liemers West, Velp-Rheden en Olburgen-Doesburg).

4.4 Samenhang sporen

Bovengenoemde sporen hebben verschillende tijdlijnen die in onderstaande figuur zijn aangegeven. De maatregelen nodig voor de korte termijn en de verkenningen en resultaten uit 3DW kunnen leiden tot eventuele aanpassing op de verdere uitwerking van het ASV-spoor en geven input voor de adaptieve strategie richting het einddoel van een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem.

Figuur 2 geeft een denkbeeldig groeipad van de verschillende bronnen en daarmee ook een verbeelding van de interactie tussen de 3 sporen.

Figuur 2 Denkbeeldig groeipad bronnen

Waar nu snelle uitbreiding van vergunningscapaciteit bij al bestaande winningen of snel te realiseren winningen voorop staat zal in de periode 2023 tot 2040 verdere implementatie en benutting van de drinkwaterreserveringsgebieden plaatsvinden.

Vanaf 2025 is er meer bekend over de mogelijke inzet van alternatieve bronnen die dan wellicht vanaf 2035 kunnen worden ingezet. Ook is dan mogelijk duidelijk op welke wijze wordt omgegaan met bestaande of te verwachten knelpunten bij de bestaande winningen. Dat zou ertoe kunnen leiden dat vanaf 2030 of 2040 (een deel van) de bestaande winningen worden gereduceerd of gesloten en worden vervangen door nieuwe grondwaterwinningen of alternatieve bronnen.

5. Invulling van de adaptieve strategie drinkwatervoorziening

5.1 Gezamenlijk traject

Zoals eerder al aangegeven is de adaptieve strategie geen notitie of rapport maar een gezamenlijk traject dat sturing geeft aan de uitbreiding en/of aanpassing van de drinkwatervoorziening vanwege de stijgende drinkwatervraag en de transitie naar een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem. In dit traject zijn een aantal zaken van belang:

- Overzicht van lopende processen, van uitgevoerde verkenningen en maatregelen, van opgaven (benodigde vergunningscapaciteit en productiecapaciteit in een bepaalde regio) en van knelpunten (bij bestaande of geplande winningen);
- Inzicht in mogelijke keuzes in de tijd (en al gemaakte keuzes) met de afwegingscriteria van de keuzes. Daarbij gaat het om inhoudelijk afwegingscriteria, om financiële criteria en om zaken als prioritering (uitvoering in de tijd. Welk drinkwaterreserveringsgebied eerst inzetten?);
- De monitoring van diverse aspecten en ontwikkelingen waaruit blijkt dat voldaan kan worden aan de drinkwatervraag en waaruit ook volgt of bijstelling nodig is van maatregelen of eerder gemaakte keuzes;
- Een goede governance waaruit blijkt hoe betrokkenen worden meegenomen in het proces en hoe besluitvorming plaatsvindt.

Opdracht 2: Overzicht maken van lopende processen en delen informatie

5.2 Monitoring en cyclisch proces

Regelmatig, bijvoorbeeld jaarlijks, kijken we wat de stand van zaken is en of bijsturing nodig is. Daarvoor is nodig:

- Monitoring van de vraaggroei
- Het volgen van ontwikkelingen op het vlak van ruimtelijke ordening, de transities, (drink)waterbesparing en technologische ontwikkelingen
- Afstemming met andere processen, zoals Uitvoeringsprogramma Beleidsnota Drinkwater Beleidstafel Droogte, Zoetwater Oost-Nederland (ZON), Regionale Adaptatiestrategieën (RAS), Verkenning Droogte Achterhoek en Liemers, Verkenning Veluwe, Zoetwaterstrategie Rivierenland, Lange Termijn Visie Vitens, Grondwateragenda RBO-Oost, Regionale Energiestrategieën (RES), Transitievisies Warmte, etc.

Daardoor kunnen we inspelen op ontwikkelingen. We moeten wel redelijk standvastig zijn in onze koers, omdat de drinkwatervoorziening wel geborgd moet zijn, er zo veel mogelijk duidelijkheid moet blijven richting betrokken partijen en Vitens op basis van de vastgestelde gebieden en de gemaakte keuzes en afspraken investeringsplannen gaat maken.

Ontwikkelingen kunnen echter wel aanleiding zijn om:

- 1 Een drinkwaterreserveringsgebied pas later (ook na 2040) in te zetten, bijvoorbeeld wanneer structurele drinkwaterbesparing gerealiseerd kan worden;

- 2 Een drinkwaterreserveringsgebied te verkleinen, bijvoorbeeld wanneer op een bepaalde plek geothermie noodzakelijk is;
- 3 Een drinkwaterreserveringsgebied te laten vervallen, bijvoorbeeld wanneer andere bronnen of concepten gerealiseerd zijn;
- 4 Het beschermingsbeleid voor de drinkwaterreserveringsgebieden aan te passen, bijvoorbeeld wanneer technologische ontwikkelingen dat mogelijk maken;
- 5 Eventuele levering tussen (Vitens)clusters en/of interprovinciale leveringen te realiseren.

De drinkwaterreserveringsgebieden vormen het vertrekpunt van de duurzame drinkwatervoorziening voor de lange termijn. Indien een winning buiten een drinkwaterreserveringsgebied wordt ontwikkeld, en er daadwerkelijk een nieuwe of een aanvullende vergunning wordt verleend, dan zal deze worden meegenomen in de beschikbare vergunningscapaciteit en in mindering worden gebracht op de benodigde capaciteit in de drinkwaterreserveringsgebieden.

Opdracht 3: Opzetten monitoringstool

5.3 Verwachte knikpunten en keuzemomenten

In feite ligt een eerste knikpunt (en keuzemoment) al achter ons. Met de korte termijn maatregelen die Vitens wil uitvoeren is de urgentie op korte termijn te kunnen voldoen aan de drinkwatervraag (binnen de vergunningscapaciteit) ingevuld. Afhankelijke van de resultaten van de lopende studies omtrent de inzetbaarheid van die maatregelen en de daarbij behorende tijdpaden is er zicht op beschikbare capaciteit in 2025-2027. Vervolgens kan op basis van groeiprognozes van Vitens invulling worden gegeven aan nieuwe knikpunten en keuzemomenten waarbij de drinkwaterreserveringsgebieden worden ingezet. Voorstel is om medio 2023 hierover met partijen van gedachten te wisselen. Daarbij speelt dat er al keuzes zijn gemaakt omtrent de verkleining en invulling van een aantal drinkwaterreserveringsgebieden (zie 4.2).

5.4 Strategische uitgangspunten, criteria voor keuzes

Partijen hebben verschillende rollen die ook van belang zijn in het traject van de adaptieve strategie. Dit komt ook bij de governance in hoofdstuk 6 (en bijlage 4) aan de orde. Het is niet alleen aan de provincie invulling te geven aan de strategische uitgangspunten en de criteria voor te maken keuzes. Sterker nog Vitens kan vanuit haar positie vergunningen aanvragen voor aanpassing van winningen, voor nieuwe winningen en voor andere gewenste maatregelen passend binnen de wet en provinciale beleidsregels en zou in die zin leidend kunnen zijn in de te maken keuzes. Wel bepaalt de provincie vanuit het Regionaal waterprogramma mede de invulling van het toekomstige drinkwatersysteem. En ook de waterschappen hebben als waterbeheerder een belangrijke positie in de realisatie van het drinkwatersysteem.

De waterschappen zijn als regionaal waterbeheerder verantwoordelijk voor zowel het oppervlaktewaterbeheer als het operationele grondwaterbeheer (onttrekkingen < 150.000 m³ per jaar). Daarbij faciliteren de waterschappen met het oppervlakte- en grondwaterbeheer de verschillende land- en watergebruiksfuncties in hun beheersgebieden. Het is een uitdaging om een nieuwe functie als drinkwater een plek te geven te midden van bestaande land- en watergebruiksfuncties in een gebied. De waterschappen kunnen een belangrijke rol spelen bij de compensatie van nadelige effecten die door drinkwaterwinning worden veroorzaakt, mits dit vanuit waterhuishouding mogelijk is en er goede afspraken over worden gemaakt.

Bovendien betreft het een gezamenlijk traject en vanuit die gedachte is het wenselijk dat partijen in overleg samen invulling geven aan de criteria voor te maken keuzes.

5.5 *Prioritering*

Bij prioritering gaat het ook om keuzes maar dan vooral in relatie tot de werklast bij partijen en de mogelijkheid keuzes te maken over de te volgen route. Het gaat om meerdere zaken:

- prioritering tussen uit te voeren onderzoeken (alternatieve bronnen, wateraccu)
- prioritering in de verdere ontwikkeling van drinkwaterreserveringsgebieden
- prioritering in de aanpak van knelpunten

Zoals hiervoor aangegeven lopen er al veel onderzoeken en maatregelen voor de korte termijn en middellange termijn (vervolgprocessen voor de drinkwaterreserveringsgebieden). Daarmee is er op korte termijn weinig ruimte voor extra werkzaamheden (bij Vitens en de provincie).

Er moet echter ook voor worden gewaakt dat bepaalde punten (met name de onderzoeken naar inzet van alternatieve bronnen) steeds naar achteren schuiven. Daarbij kan en moet ook worden gekeken naar ontwikkelingen bij andere provincies. Ook daar vinden diverse studies plaats.

Het is van belang dit regelmatig in de overleggen aan de orde te stellen en hierin ook te bepalen of eigen inzet op een bepaald onderwerp wenselijk is.

Opdracht 4: Inzicht geven in de te maken keuzes in de tijd en prioritering (waar, wat en hoe?)

5.6 *De routekaart*

Met de adaptieve strategie willen we komen tot een “routekaart” voor de sporen, de interactie tussen deze sporen, de te maken keuzes en inzicht in mogelijke ontwikkelingen op andere beleidsthema’s en de mogelijke effecten daarvan op de routekaart. Belangrijk hierin is het cyclisch proces met monitoring en beslispunten om in te kunnen spelen op ontwikkelingen.

De routekaart geeft aan welke mijlpalen wanneer bereikt moeten worden en welke stappen daarvoor op welk moment gezet moeten worden. Sommige stappen zullen al concreet zijn, andere vragen eerst nog verder onderzoek. Aan de routekaart hangen tabellen en overzichten met beschikbare bronnen, te ontwikkelen bronnen, te realiseren ingrepen in het watersysteem, gewenste leveringscapaciteit en vergunningscapaciteit en beschikbare (inzetbare) vergunningscapaciteit en productiecapaciteit.

Er bestaat geen blauwdruk voor de routekaart, maar gedacht wordt aan een overzicht (Plattegrond Gelderland met opgaven en knelpunten) en een planningsoverzicht.

Opdracht 5: Opstellen eerste routekaart (opzet en vormgeving)

6. Governance

De ontwikkeling van de drinkwatervoorziening en daarmee de adaptieve strategie raakt aan veel belangen en vergt een goede afstemming met deze belanghebbenden. Dat vergt een goede governance, waarbij invulling wordt gegeven aan eerder gemaakte afspraken.

Tijdens het ASV-proces in de afgelopen jaren zijn veel stakeholders betrokken. Dit zijn de Gelderse waterschappen, een aantal gemeenten verspreid over de Gelderse regio’s, Vitens, Natuur en Milieu Gelderland, Natuurmonumenten, Geldersch Landschap en Kasteelen, Gelders Particulier Grondbezit, Staatsbosbeheer, Veluwe Bekenstichting, LTO, VNO-NCW Gelderland, VEMW (vereniging voor zakelijke energie- en watergebruikers), brancheorganisatie voor geothermie Nederland en de branchevereniging voor bodemenergie Nederland. Afgesproken is de stakeholders ook te betrekken bij de adaptieve strategie. Daarbij zullen we ook gemeenten betrekken in de uitwerking van de drinkwaterreserveringsgebieden. De wens om betrokken te worden kan variëren per stakeholder en in de tijd.

Stakeholders worden geïnformeerd, kunnen reageren, adviseren en inbreng leveren. Insteek van de adaptieve strategie is te komen tot een gezamenlijke routekaart die gedragen wordt door alle partijen. Acties en besluiten liggen bij individuele partijen.

In bijlage 4 is nadere invulling gegeven aan de overlegstructuur zoals gedacht voor de adaptieve strategie met een nadere toelichting. De governance en besluitvorming binnen projecten (ook financieel) is nog niet verder uitgewerkt.

Opdracht 6: Vastleggen en verdere invulling geven aan governance (doel overleggen, frequentie, bezetting vanuit partijen)

7. Resume opdrachten

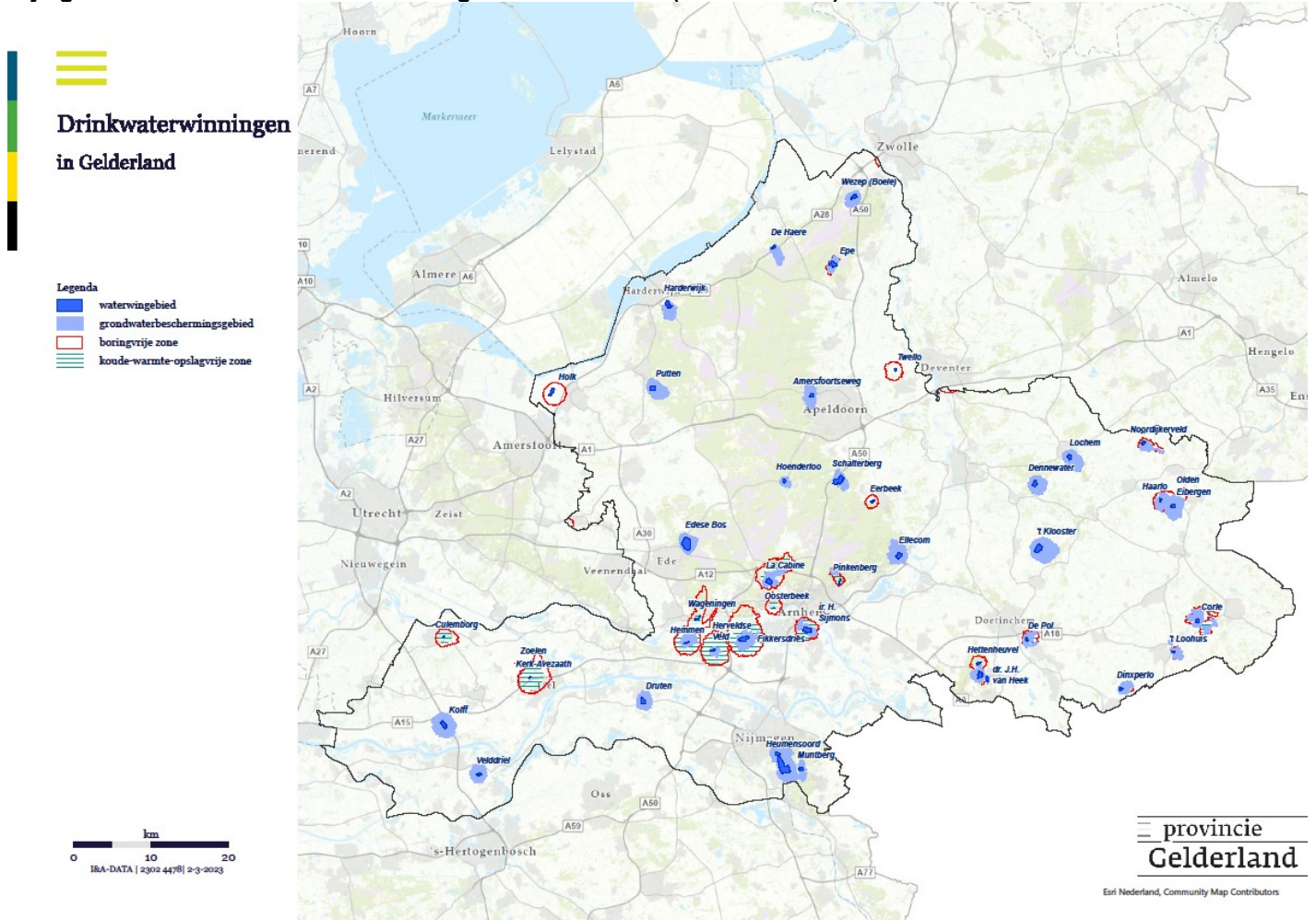
Samengevat zijn er de volgende opdrachten die nadere invulling behoeven door het kernteam:

1. Komen tot criteria voor “een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem”
2. Overzicht maken van lopende processen en delen informatie
3. Opzetten monitoringstool
4. Inzicht geven in de te maken keuzes in de tijd (waar, wat en hoe?)
5. Opstellen eerste routekaart
6. Vastleggen en verdere invulling geven aan governance (doel overleggen, frequentie, bezetting vanuit partijen)

Zoals in de inleiding benoemd is bovengenoemde volgorde willekeurig en kunnen opdrachten ook gelijktijdig worden opgepakt. Dit heeft nadere afstemming.

Bijlagen

Bijlage 1: Bestaande drinkwaterwinningen in Gelderland (februari 2023)

N.B.

't Loohuis is ook bekend als Aalten

Herveldse Veld is ook bekend als Zetten

Dennewater is ook bekend als Vorden

Bijlage 2   Lopende verkenningen voor de korte termijn (d.d. sept 2022)

Op basis van door Vitens opgestelde infrastructuurplannen is per Vitens-cluster gekeken naar mogelijke uitbreiding van productiecapaciteit en/of vergunningscapaciteit voor opvang van de groei van de drinkwatervoorziening op korte termijn (2026-2027). Dat heeft geleid tot de volgende verkenningen/mogelijke maatregelen. Bij sommige winningen is nog niet benutte vergunningsruimte aanwezig die mogelijk kan worden uitgenut (vergroting productiecapaciteit).

Randmeren:

- Nog geen verkenning gepland voor Gelderland. Wel project-m.e.r. uitbreiding winning Eemdijk Utrecht. Opvang van groei voorzien in drinkwaterreserveringsgebieden Veluwe.

Gelderland Noord:

- Verkenning en uitwerking Apeldoorn Noord (Drinkwaterreserveringsgebied en nabij gelegen alternatieven)
- Voorbereiding aanvraag vergunning uitbreiding Epe (infiltratie en onttrekking van bestaande winning)
- Verkenning aanpassing Twello (aanpassing puttenveld)
- Verkenning en uitwerking Gelderse Vallei (Drinkwaterreserveringsgebied)

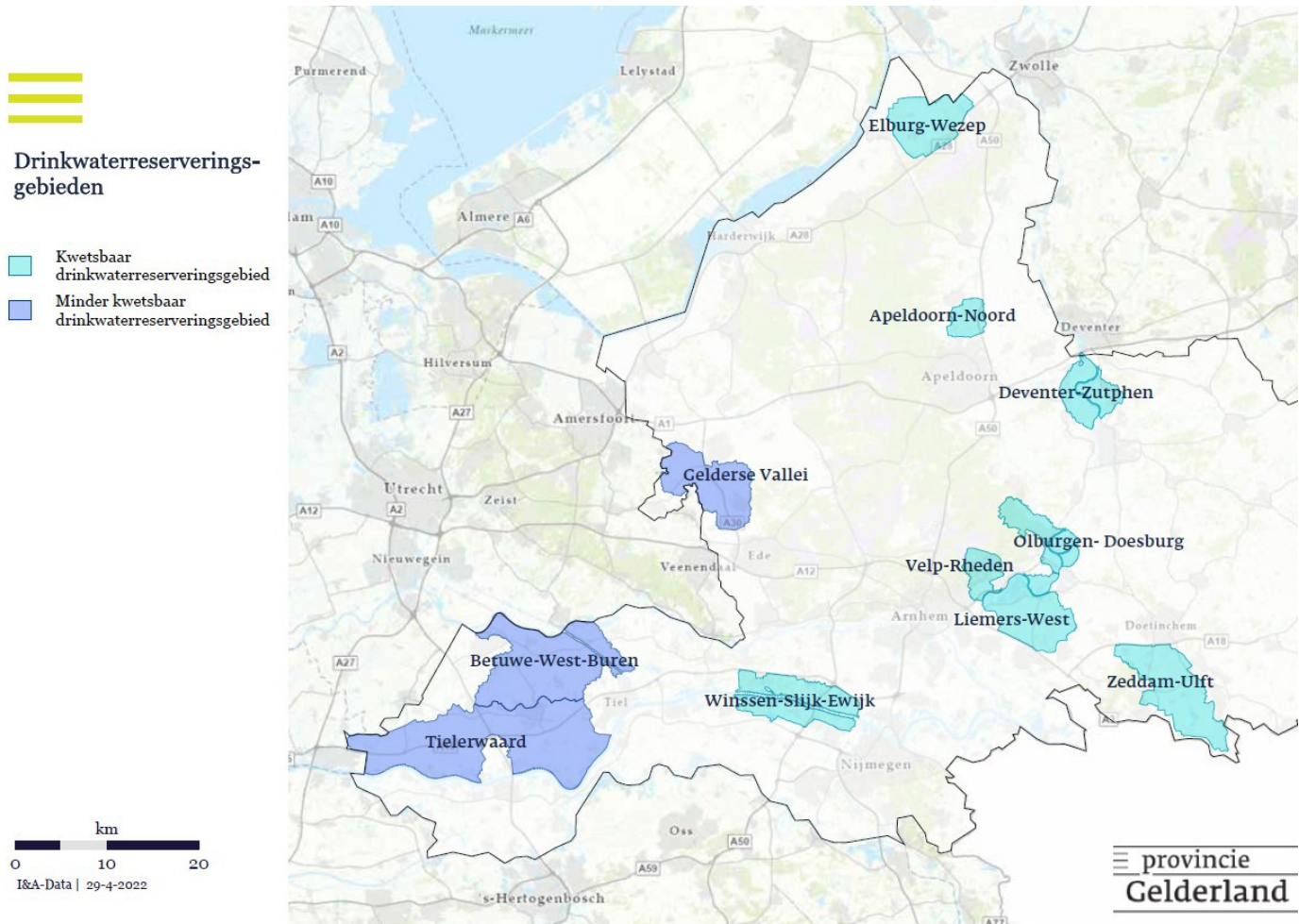
Gelderland Oost:

- Voorbereiding aanpassing bestaande winning Lochem

Gelderland Zuid

- Verkenning uitbreiding productielocatie Fikkersdries,
- Optimalisatie en uitbreiding productiecapaciteit Velddriel

Bijlage 3 Drinkwaterreserveringsgebieden Gelderland

Geplande vergunningscapaciteit drinkwaterreserveringsgebieden:

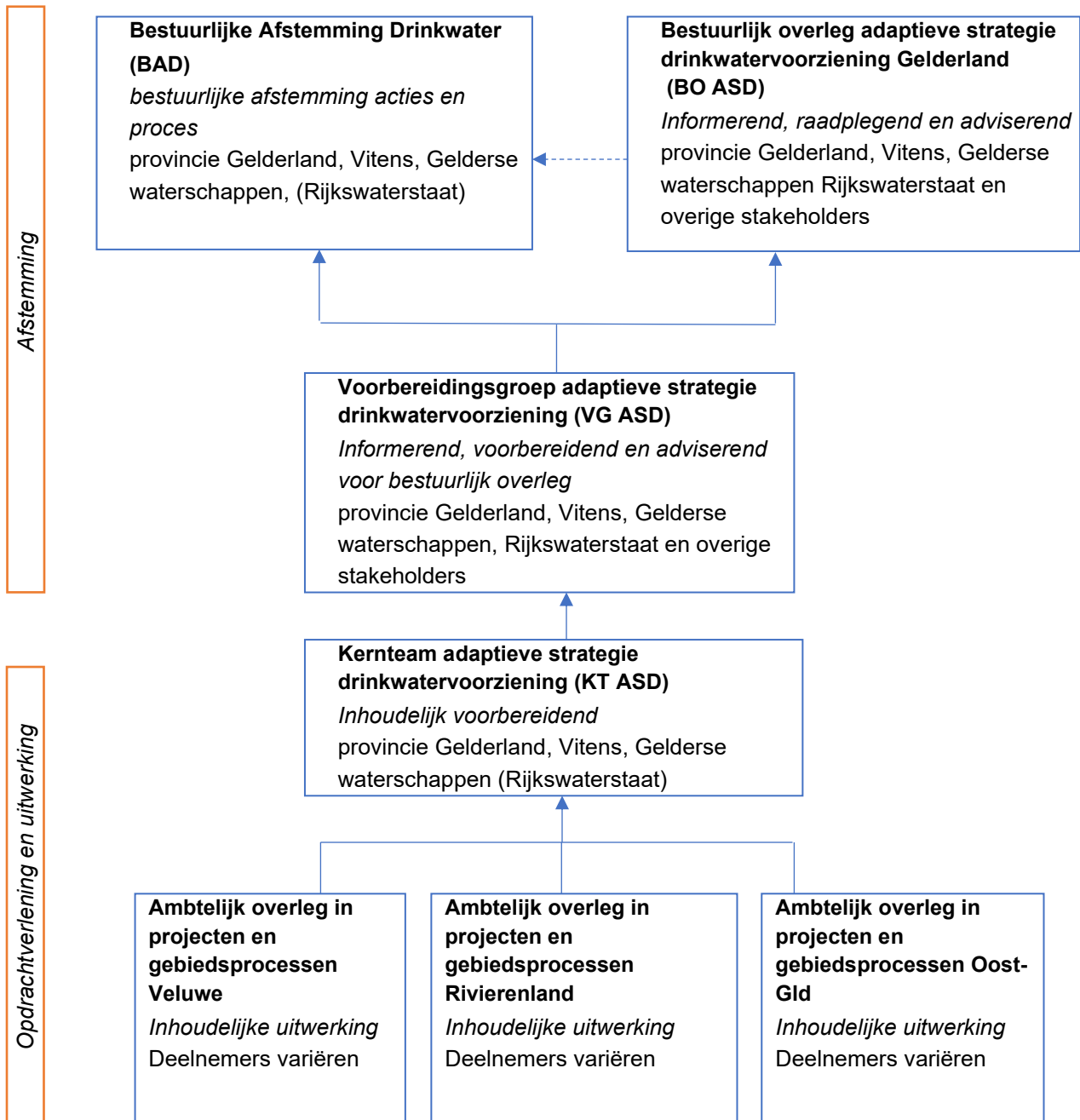
Elburg-Wezep:	7 Mm3/jr.
Apeldoorn-Noord:	3 Mm3/jr.
Gelderse Vallei:	6 Mm3/jr.
Deventer-Zutphen:	8 Mm3/jr.
Velp-Rheden:	4 Mm3/jr.
Olburgen-Doesburg:	3 Mm3/jr.
Liemers-West:	3 Mm3/jr.
Zeddam-Ulft:	3 Mm3/jr.
Betuwe-West-Buren:	4 Mm3/jr.
Tielervaard:	8 Mm3/jr.
Winssen-Slijk-Ewijk:	6 Mm3/jr.

Bij de besluitvorming over de drinkwaterreserveringsgebieden in PS zijn moties aangenomen over de volgende punten:

- Op korte termijn verkleining van 4 reserveringsgebieden:
  - Betuwe-west-Buren
  - Tielervaard
  - Liemers-West
  - Zeddam-Ulft
- Onderzoek naar mogelijkheden en randvoorwaarden van oevergrondwaterwinningen (te beginnen bij Winssen-Slijk-Ewijk)
- Oprichting van een Betuwse Watertafel: Overleg en discussie over een robuust watersysteem in het rivierengebied (waterbeschikbaarheid, wateroverlast, waterkwaliteit en drinkwaterwinning)

Bijlage 4 Governance

Overlegstructuur routekaart adaptieve strategie

Toelichting

Ambtelijke werkgroepen

Regionaal zijn er diverse projecten en gebiedsprocessen onder andere vanuit de korte termijn aanpak, als vervolg op ASV en vanuit de lange termijn visie van Vitens die nu ook al deels lopen, gaan lopen of gepland moeten worden. Ook kan het gaan om nader onderzoek naar de inzetbaarheid van bijvoorbeeld brak water of het duinwaterconcept (de wateraccu). Deze ambtelijke overleggen zijn dus zeer inhoudelijk gericht op een bepaald onderwerp. Indien er aanleiding is, wordt er per deelgebied opgeschaald naar -ad hoc- bestuurlijk overleg.

Kernteam

De uitkomsten van projecten komen in het (ambtelijk) kernteam en hierin wordt besproken wat de resultaten van de projecten en gebiedsprocessen betekenen voor de keuzes naar een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem en de te volgen route daarnaar toe.

In het kernteam kunnen voorstellen worden opgesteld voor de bestuurders. Het is dus inhoudelijk voorbereidend. Er kunnen keuzes op tafel komen te liggen die iets betekenen voor andere waterpartijen of voor andere stakeholders. Deze keuzes kunnen worden bediscussieerd rekening houdend met rollen en verantwoordelijkheden van de partijen en kunnen ook agenderend zijn voor de Voorbereidingsgroep.

Voorbereidingsgroep

In lijn met het eerdere ASV-proces is er een Voorbereidingsgroep waarin alle relevante stakeholders zelf of met een vertegenwoordiging deelnemen. In de Voorbereidingsgroep informeert het Kernteam de stakeholders over de lopende projecten en vindt bespreking van voorstellen plaats over de routekaart en de mogelijke inzetbaarheid van nieuwe bronnen/concepten. De voorbereidingsgroep is niet besluitvormend maar adviserend aan het bestuurlijk overleg. Daarbij heeft een gezamenlijk gedragen advies vanuit de Voorbereidingsgroep de voorkeur, maar het is ook denkbaar dat verschillende standpunten in het bestuurlijk overleg worden ingebracht.

Bestuurlijk overleg stakeholders

In het bestuurlijk overleg met de stakeholders wordt van gedachten gewisseld over de voorstellen ingebracht vanuit de Voorbereidingsgroep. Het streven is te komen tot een gezamenlijke routekaart voor de verdere invulling van een duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem en het eindbeeld op lange termijn. Het bestuurlijk overleg heeft echter geen besluitvormend karakter in de zin dat zij kan opleggen hoe, waar en wanneer welke ontwikkelingen plaatsvinden.

Bestuurlijke Afstemming Drinkwater

In de Bestuurlijke Afstemming Drinkwater worden de voorstellen van de Voorbereidingsgroep en vanuit het Bestuurlijk overleg stakeholders besproken en bediscussieerd met de waterpartijen. Daarnaast wordt bekeken wat dit betekent voor het vervolgproces en aan mogelijke acties voor een ieder.

In dit “Bestuurlijke Afstemming Drinkwater” vindt geen besluitvorming plaats. Deze ligt bij iedere partij afzonderlijk (zie hierna).

Inhoud overleggen

De governance heeft betrekking op de volgende onderwerpen:

1. Opstellen van de adaptieve strategie (Routekaart)
2. Uitwerken van de adaptieve strategie
3. Problemen van “vandaag”
4. Hoe houden we elkaar vast tijdens de rit? (Geen verassingen, vertrouwen in acties/keuzes en de route)
5. Uitvloeisel van het PS-besluit ASV
6. Visie op lange termijn (Duurzame drinkwatervoorziening in een duurzaam watersysteem)

Besluitvorming

Insteek is te komen tot een gezamenlijke routekaart die gedragen wordt door alle partijen. Dat neemt niet weg dat acties en besluiten liggen bij individuele partijen. Wel zal een voornemen van een individuele actie of besluit vooraf worden ingebracht in de Voorbereidingsgroep en de bestuurlijke overleggen zodat kan worden gekeken naar de mogelijke consequenties van het besluit voor een andere betrokken partij en kan worden gesproken over de wenselijkheid van de actie en/of het besluit. Ook kan op onderdelen gecoördineerde besluitvorming door de waterpartners nodig zijn.

Bij de besluitvorming zijn de rollen en verantwoordelijkheden belangrijk waarbij onder meer geldt dat:

- Vitens verantwoordelijk is voor de aanvraag van vergunningen zodanig dat de drinkwaterlevering geborgd is en blijft.
- de provincie bevoegd gezag (vergunningverlenend) is als het gaat om onttrekking van grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening;
- de waterschappen bevoegd gezag zijn voor onttrekkingen uit grondwater (niet zijnde openbare drinkwatervoorziening en andere onttrekkingen > 150.000 m³/jaar) en (regionaal) oppervlaktewater;
- Rijkswaterstaat bevoegd gezag is bij onttrekking van oppervlaktewater uit de grote rivieren en voor onttrekkingen van grondwater in de uiterwaarden;
- de provincie bevoegd gezag is voor eventuele vergunningverlening op grond van de natuurbeschermingswet;
- de provincie en gemeenten verantwoordelijk zijn voor keuzes in relatie tot ruimtelijke ordening;
- de gemeente vergunningverlener is voor de realisatie van winningen/productielocaties en eventuele aanverwante activiteiten nodig voor de bouw;
- de gemeente ook belanghebbende is vanuit bijvoorbeeld de woningbouwopgave
- het waterschap en Rijkswaterstaat verantwoordelijk zijn voor het waterbeheer, waaronder het bedienen maatschappelijke functies door watersystemen, waaronder drinkwater, natuur en landbouw;
- Overige stakeholders zoals bijvoorbeeld de agrarische sector, TBO's, de bekenstichting en de energiesector adviseren en inbreng leveren als het gaat om hun belangen.